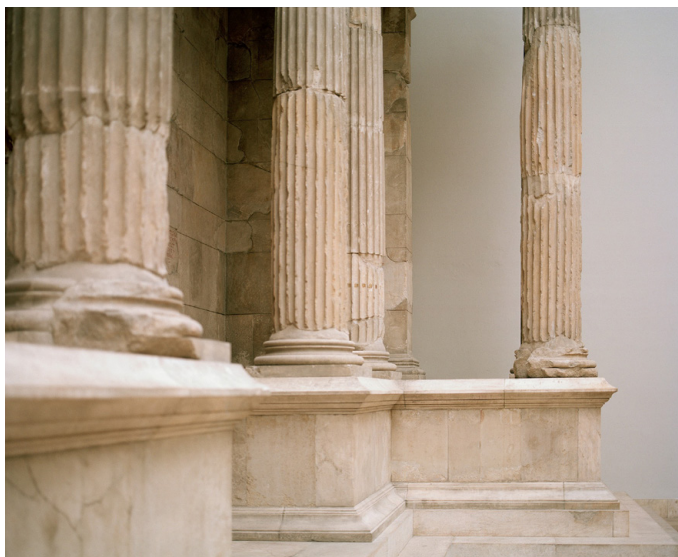

Bleda^{Cat} y Rosa

del 26.05 al 04.09.2022

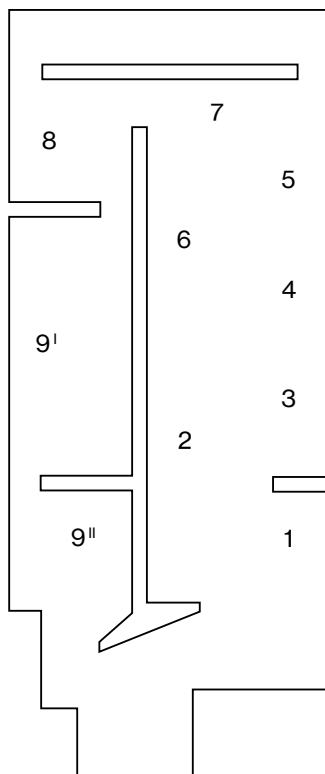
María Bleda (Castelló, 1969) i José María Rosa (Albacete, 1970) [Bleda y Rosa] són dels artistes de la seva generació que han tractat amb més atenció les complexitats relatives a la noció de paisatge des de l'àmbit de la fotografia contemporània. Al llarg de tres dècades, han dut a terme una de les exploracions més intenses i rigoroses entorn dels vincles que entrellacen la representació del territori amb la història.

Aquesta exposició retrospectiva recorre la seva trajectòria reunint per primera vegada el conjunt de la seva obra fins a dia d'avui; una perspectiva excepcional si tenim en compte l'extensió de les seves sèries. La mostra, que es presenta com una instal·lació pensada específicament per a aquest espai, permet aprofundir en l'abast de la seva proposta artística i alhora configura nous camps d'anàlisi en els àmbits temàtics presents en l'obra. En aquest sentit, el plantejament expositiu revisa els grans eixos discursius del seu treball, entre els quals destaca la dialèctica entre paisatge i territori, com també la narrativitat de les imatges en relació amb els relats històrics i l'experiència personal.

Bleda y Rosa han dedicat una part important de les seves investigacions a indagar més concretament els fonaments de la cultura visual occidental i les maneres com la història i les seves representacions han pausat les nostres formes de veure, entendre i recordar. Aquest vessant del seu treball ha estat marcat per una meditada elecció dels espais on han realitzat les preses fotogràfiques, a través de les quals han assenyalat – d'una manera tan suggeridora com precisa – els diferents estrats temporals que travessen el present d'un lloc. Aquest aspecte, tanmateix, no respon solament a l'interès per mostrar com les empremtes més o menys visibles del passat s'han sedimentat en el territori; el que revelen els subtils però determinants desplaçaments de les fotografies de Bleda y Rosa és, justament, com certs motius visuals o textuais són capaços de mobilitzar mecanismes específics de la memòria i la imaginació.

La dimensió essencialment interrogativa que caracteritza la pràctica artística de Bleda y Rosa abraça amb aquesta mateixa potència poètica qüestions cardinals sobre les maneres com el passat s'inscriu en els espais arquitectònics i urbans. Amb la seva manera d'acostar-se a jaciments, estances, ciutats i memorials, com a dipòsits sempre parcials d'història i memòria, han tractat els processos de monumentalització del passat i els vincles complexos que impliquen entre cultures, països i esdeveniments. L'arc temporal en què es mouen Bleda y Rosa és tan ampli com els vestigis arqueològics o els documents històrics permeten; des dels remots primers assentaments de l'espècie humana fins a referències arquitectòniques de construcció recent.

Si cadascun dels projectes de Bleda y Rosa incideix específicament en aquests grans temes, la perspectiva que brinda ara aquesta exposició contribueix a reflexionar entorn del significat i el *treball* de les imatges en un sentit ampli. Un aspecte que es destaca mitjançant la incorporació de la projecció com a dispositiu de presentació. L'objecte fotogràfic desapareix per donar lloc a noves lectures creuades entre les sèries, a uns altres ritmes de contemplació i comprensió de les obres.

1	<i>Camps de futbol</i> (1992–1994)	04'50"
2	<i>Camps de batalla</i> (1994–2016)	25'18"
3	<i>Ciutats</i> (1997–2000)	04'00"
4	<i>Estances</i> (2001–2006)	04'00"
5	<i>Tipologies</i> (en procés des del 2007)	04'00"
6	<i>Memorials</i> (2005–2010)	06'20"
7	<i>Origen</i> (en procés des del 2003)	12'26"
8	<i>Corporacions</i> (en procés des del 2006)	02'34"
9	<i>Promptuari</i> (2010–2017)	
	Notes entorn de la Guerra i la Revolució ^I	08'08"
	El Continent i el Vent ^{II}	08'36"

1 CAMPS DE FUTBOL (1992–1994)

En la pràctica artística de Bleda y Rosa, l'ús del mitjà fotogràfic es configura a partir d'un interès profund per la cultura fotogràfica, alhora que en les seves metodologies i formalitzacions es planteja des de premisses vinculades a l'art conceptual. Així ho testimonia el seu projecte *Camps de futbol*, la primera fotografia del qual, feta l'any 1992 a El Balletero (Albacete), concentra aspectes visuals i discursius que definiran la seva trajectòria artística posterior.

En aquest projecte, l'estructura seriada del qual marcarà a partir d'aleshores les seves investigacions, Bleda y Rosa s'interessen pels camps de joc que fa uns anys era habitual trobar a les sortides de pobles i ciutats però que, justament a principis dels anys noranta, estaven començant a desaparèixer, mostrant signes evidents d'abandonament. D'aquesta circumstància sorgeix la idea de treballar entorn d'aquest tipus de llocs, amb el propòsit de reflexionar sobre el pas del temps en relació amb l'espai geogràfic.

A *Camps de futbol* apareix també amb claredat el seu interès pel paisatge; en aquest cas, per un paisatge quotidià, utilitari, o *vernacular* si fem servir la denominació amb què la tradició documental nord-americana ha definit aquests territoris. En efecte, es tracta de fotografies que s'adscriuen a una estètica d'*estil* documental – per dir-ho amb termes de Walker Evans –, els trets característics de la qual solen definir-se com a objectius, neutrals, sense signes evidents de la subjectivitat dels autors. Això no obstant, en aquesta primera sèrie també destaca el caràcter conceptual de la seva pràctica artística. La configuració serial, un ús peculiar de l'enquadrament i la inclusió de referències textuais conviden a pensar no solament en allò que desapareix amb la pèrdua d'aquests llocs com a espais socials, sinó també en què significa documentar fotogràficament un lloc i què significa experimentar-lo des de la fotografia.

Baker Hill, 17 de junio de 1775.

2 CAMPS DE BATALLA (1994–2016)

Camps de batalla, amb un plantejament que ja està definit a mitjan anys noranta, és possiblement el seu treball més representatiu. Juntament amb *Camps de futbol*, marca el debut de Bleda y Rosa en el panorama artístic espanyol i els fa mereixedors d'un reconeixement immediat per l'envergadura formal i conceptual d'aquestes dues primeres sèries, d'una maduresa i una visió poc comunes en uns artistes aleshores tan joves.

Amb aquest projecte tan extens cronològicament i geogràficament, organitzat en tres parts – *Espanya, Europa* i *Ultramar* –, Bleda y Rosa s'acosten per primera vegada a llocs marcats per la història. L'enunciat que articula aquest treball està vinculat novament a una profunda reflexió entorn del paisatge: com a territori que els autors experimenten empíricament gestant les seves pròpies memòries i com a gènere artístic que pauta les seves obres, establint diàlegs amb la pintura d'història de caràcter commemoratiu.

Formalment, les composicions mantenen una estructura similar a les del projecte anterior i donen, per exemple, una importància privilegiada a la línia de l'horitzó, tot i que en aquesta sèrie es plantegen altres gestos decisius. Com en un escombratge cinematogràfic, a les panoràmiques de *Camps de batalla* es produeix un hiata – visual, però també temporal – que escindeix l'escena en dues imatges i introdueix un interval entre totes dues. Aquesta interrupció permet remarcar la fragmentació que suposa l'enquadrament fotogràfic. Amb tot, hi ha un altre aspecte que defineix conceptualment aquest projecte: la referència textual a la contesa i la data en què es va produir obre un espai imprevisit entre el present i el passat, interpel·lant la imaginació de l'espectador.

Aquesta dinàmica implica preguntar-se per les imatges amb què el passat històric pot ser pensat i quines noves formes d'imaginació poden ser concebudes. A més, però, la mirada al territori actual que presenten aquestes fotografies reflecteix que Bleda y Rosa també s'interroguen sobre la circulació d'unes determinades referències visuals en detriment d'unes altres. En aquests paisatges on es van decidir els rumbos de la història, els signes més fàcilment identificables amb l'èpica de la batalla no són clarament visibles. Impedint les lectures automàtiques i frustrant possibles metàfores unívokes, els autors proposen una experiència sensible que al·ludeix tant a la representació del conflicte com a allò que posen en joc les seves imatges.

3 CIUTATS (1997–2000)

L'interès de Bleda y Rosa a explorar les civilitzacions de l'antiguitat que han donat forma al complex substrat cultural de la península Ibèrica articula el nucli temàtic de *Ciutats*. Al llarg de tres anys recorren diversos assentaments ibers, celtes, grecs, romans, islàmics i fenicis, tot i que aquesta vegada els viatges i les seves metodologies de treball segueixen dinàmiques subtilment diferents de les desenvolupades fins aleshores. El caràcter serial dels projectes anteriors es desdibuixa per donar pas a conjunts més petits i heterogenis de fotografies, resultat d'allò que la contemplació de les ruïnes els evoca en cadascun dels emplaçaments.

El desig de treballar a partir de noves premisses, sorgides d'una experiència més espontània del lloc, es tradueix en noves formes d'enquadrament i en una aproximació més subjectiva, en sintonia amb determinades pràctiques del *land art*. El compassament de la càmera a un moviment proper al gest corporal dels autors, que s'inclina, toca, frega, sembla al·ludir amb més força el que és sensorial i tàctil. D'altra banda, Bleda y Rosa s'aproximen a les restes arqueològiques obviant les vistes centrals dels vestigis, mostrant també el que es pot veure d'allà estant. Els resultats d'aquestes perspectives suposen l'obertura cap a un nou camp d'observació en el qual no deixaran d'aprofundir a partir d'aleshores: els processos de memorialització del passat.

A *Ciutats*, les condicions per a una reflexió sobre la història i les narracions del que s'ha esdevingut plantegen nous reptes. D'una banda, perquè la distància cronològica entre la presa fotogràfica i el temps evocat per les ruïnes implica bregar amb imaginaris menys saturats de referències visuals. De l'altra, perquè en aquest cas l'interval temporal que Bleda y Rosa obren en les seves imatges respon al propòsit d'interpel·lar-nos sobre els llegats d'aquestes cultures i les seves herències en la memòria individual i col·lectiva: quina proporció en resta, en nosaltres, en els nostres hàbits, en les nostres conductes i maneres de ser.

4 ESTANCES (2001–2006)

Amb el propòsit de conèixer els enclavaments originaris on van néixer les cultures establertes a la península Ibèrica, a partir del 2001 Bleda y Rosa decideixen ampliar el marc de la seva recerca a altres contextos geogràfics on se situen importants jaciments fenicis, grecs, romans, àrabs o celtas.

A diferència del que passava amb la ruïnes explorades anteriorment a *Ciutats*, en els emplaçaments de les imatges que formen la sèrie *Estances*, l'estat de conservació de moltes vil·les i palaus els permet accedir als interiors, tenir una altra experiència de l'espai, ben diferent de la que havien indagat fins aleshores en els centres arqueològics a cel obert. Aquesta possibilitat constituirà un nou àmbit d'atenció; en particular, perquè les edificacions on trien de treballar havien format part d'importants centres de poder, però havien estat també entorns d'experiència quotidiana.

En aquestes estances, que reben l'espectador d'una manera més propera, aflora una altra complexitat temporal i l'eco dels grans relats adquireix una altra ressonància. La intimitat que ofereix el seu volum arquitectònic pot generar la sensació que ens endinsem físicament en aquests llocs que la càmera fotogràfica defineix amb una sobrietat extrema, articulant forma, espai i temps mitjanant els traços més ínfims. Novament, Bleda y Rosa plantegen un desviament respecte de les vistes habituals. Observant allò que se situa als marges, és en les zones de trànsit i en els detalls perifèrics que albiren un espai inesperat gràcies al qual el passat pot ser pensat des d'una altra dimensió.

Si aquest desplaçament s'allunya dels motius recurrents que constitueixen les principals referències icòniques

de molts monuments on han treballat Bleda y Rosa, el plantejament també consisteix a assajar una altra percepció sensible. Aquest gest no equival a una omisió del patrimoni visual associat a aquestes architectures de valor històric evident i bellesa innegable, sinó que, per contra, ens permet reconèixer-lo amb més nitidesa, alhora que ens predisposa a un temps nou per contemplar allò que encara no ha estat imaginat.

5 TIPOLOGIES (EN PROCÉS DES DEL 2007)

A *Typologies*, l'interès de Bleda y Rosa per l'arquitectura com a espai de memòria es tracta des d'un nou punt de vista, que, en aquest cas, es desplega a partir de la dialèctica entre la funció original del monument i la seva museïtzació. Tal com sembla suggerir el títol, la sèrie es planteja com una mena d'inventari tipològic de la cultura arquitectònica de l'antiguitat. Vil·les, *domus*, arcs de triomf, altars o aqüeductes, entre altres referències, componen l'estudi. No obstant, l'al·lusió implícita a un possible catàleg té, en realitat, un sentit essencialment reflexiu. El conjunt d'aquestes fotografies, entre les quals n'hi ha de més recents fetes amb motiu d'aquesta exposició, no respon a una pretensió d'exhaustivitat documental. La problemàtica central convida a reconsiderar com, al llarg de la història, determinades formes d'estudi i de documentació han modulats la comprensió de l'arquitectura.

En aquest acostament sistemàtic a les diferents formes arquitectòniques, les fotografies de Bleda y Rosa no sempre obeeixen amb la mateixa fidelitat al tipus de descripció que se n'esperaria. Si en alguns casos els enquadraments remetent molt directament a la sèrie *Estances*, en altres, la distància escollida per apropar-se a aquests monuments convida a contemplar-los des de perspectives insòlites. Mitjançant aquests desajustos en els hàbits de representació de l'arquitectura antiga, no solament ens proposen d'observar amb menys certeses els sediments de la història, sinó també de reconèixer quins efectes provoquen en la nostra comprensió les experiències derivades de la seva museïtzació. D'altra banda, en aquesta constel·lació traçada per l'enfocament serial, els artistes reprenen qüestions obertes en projectes anteriors relatives a la naturalesa de la representació documental, alhora que incideixen amb un altre esperit en el diàleg que la fotografia manté amb la història, pel fet d'evocar en les seves imatges les primeres vistes arquitectòniques captades per Édouard Baldus per a la Mission Héliographique del 1851.

Größe Hamburger Straße Scheunenviertel

6 MEMORIALS (2005–2010)

La reflexió entorn del diàleg entre història i memòria fa un altre gir a la sèrie *Memorials* en tractar un camp d'anàlisi nou: com l'urbs contemporània gestiona i administra la memòria històrica, en especial a través dels seus monuments. En aquest projecte, desenvolupat en tres ciutats diferents – Berlín, Washington i Jerusalem –, la proposta de Bleda y Rosa contraposa dues qüestions fonamentals: d'una banda, com les empremtes del passat se solapen amb els teixits urbans de les superfícies actuals; de l'altra, com el procés de monumentalització de la memòria també comporta el risc de petrificar-la.

Des d'un punt de vista formal, aquests aspectes en tensió s'assenyalen mitjançant diferents recursos metodològics. De vegades, de manera impremeditada, alguns elements presents a l'escena bloquegen possibles expectatives de visió. Tot un repertori d'obstacles amb els quals constatar la dificultat d'un accés: tanques, portes estrictament tancades, murs de vegetació que ceguen les vistes. Un dispositiu que indueix l'espectador a recordar la seva participació en la interpretació de les imatges, com també la naturalesa construïda de tota representació.

En aquest acostament oblic als espais de memòria, les fotografies de Bleda y Rosa tenen una capacitat significativa per evocar les capes de temps que donen compte de les diverses històries de cada emplaçament. Endemés, la trama investigadora subjacent en cada enquadrament lliga els seus vincles amb referències contextuais a la història de la fotografia, per bé que no es revelin de manera explícita.

Les imatges que ens condueixen a ubicacions de Washington on es van reunir els qui conspiraren per assassinar Abraham Lincoln potser ens poden remetre al cèlebre retrat de Lewis Payne comentat per Roland Barthes a *La Chambre claire*. En altres casos, en canvi, l'atenció al memorial s'entretéixeix amb altres reminiscències històriques, al·ludint a la manera com la ciutadania ha bastit les seves pròpies formes de dissidència i protesta o, com passa a les fotografies realitzades a Jerusalem, situant-nos en els espais que es disputen col·lectivitats de diferent signe politicoreligiós.

7 ORIGEN (EN PROCÉS DES DEL 2003)

Origen, que és el projecte de Bleda y Rosa més extens geogràficament, proposa un recorregut per diferents enclavaments on les successives teories científiques, desenvolupades des de finals del segle XVIII, han situat l'origen de l'espècie humana. Aquest contacte amb el territori no solament posa en relleu que, en aquest arc de temps, els successius relats han comportat una constant modificació de les hipòtesis sobre els processos d'hominització, sinó també que aquesta transformació de la idea d'humanitat sustentada per cada troballa està marcada per un desplaçament geogràfic continu.

Un altre aspecte vinculat a la noció de temps revesteix una especial importància en aquest treball. La definició amb què Bleda y Rosa acoten cronològicament *Origen* els permet apuntar algunes simultaneïtats temporals clau en relació amb el segle XIX, entre elles la sincronia de les primeres teories de l'evolució, com les de Charles Darwin i Thomas Henry Huxley, amb el naixement de la paleoantropologia, l'apogeu de la pintura romàntica i l'aparició de la fotografia.

Conceptualment i formalment, *Origen* reprèn algunes de les línies de treball obertes a *Camps de batalla*. Les fotografies tornen a tenir un format panoràmic, tot i que, novament, l'atenció al detall no proporciona gaires certes respecte de la naturalesa dels indicis que s'hi mostren. Si la referència textual ens situa en la conjuntura temporal i geogràfica de la troballa que fa trontollar les teories prèvies – i tota una articulació del relat històric –; pel que fa a les imatges, un doble propòsit s'entrecrua en aquestes fotografies. Com passava a *Camps de batalla*, assenyalen amb precisió científica el punt exacte on va tenir lloc un fet fonamental que va alterar el curs de la història. Alhora, les referències estètiques invocades en aquesta sèrie delaten, sense abandonar el registre documental, una acurada construcció que permet aprofundir en la qüestió de com la cultura paisatgística, amb la seva complexitat creixent, ha pautat maneres de veure i d'entendre el territori.

8 CORPORACIONS (EN PROCÉS DES DEL 2006)

Corporacions continua la línia de les investigacions que Bleda y Rosa han desenvolupat cada vegada amb més atenció entorn de l'arquitectura i les seves funcions. En aquest projecte, que consta fins ara de dos blocs de treball, tracten de quines maneres diferents empreses han simbolitzat, a través de les seves formes arquitectòniques, concepcions vinculades tant al coneixement – al saber en un sentit acadèmic – com al treball i la producció.

Les fotografies de les biblioteques que pertanyen a tres antigues i prestigioses universitats ens situen en espais privilegiats, les atmosferes dels quals, tanmateix, també ofereixen signes d'una certa oposició entre una antiga promesa de saviesa i un accés restringit. Les veus triades per friccionar amb les imatges són les de pensadors que, com en el cas de Michel Foucault, han qüestionat els discursos i les infraestructures que legitimen l'erudició, incidint en els aspectes problemàtics d'una construcció socialment igualitària del coneixement acadèmic.

La segona part d'aquest treball és la sèrie realitzada a les seues corporatives de Telefónica. Aquí, Bleda y Rosa contraposen dues conjuntures històriques i sociològiques concretes: les primeres dècades del segle xx i el començament del segle xxi. El caràcter dels textos associats a les antigues oficines, com el fragment extret del llibre d'Arturo Barea *La forja de un rebelde* (1940–1945), al·ludeix a un moment concret del seu passat. Les lectures de l'assaig de Richard Sennett *The Corrosion of Character* (1998), per contra, es projecten cap al futur i permeten aguditzar la mirada sobre els espais de treball d'una nova seu de més recent construcció, posant l'accent en les tensions subjacents en les dinàmiques laborals emparades per les polítiques neoliberals.

FUNDACIÓ BLEDA

9 PROMPTUARI (2010–2017)

Les reflexions decantades al llarg de la seva trajectòria sobre la relació creuada entre els espais geogràfics marcats per la història i els relats històrics assolixen amb *Promptuari* una dimensió més profunda i complexa per les diverses línies discursives que desplega. Amb aquest projecte, que s'organitza en dos blocs de treball, Bleda y Rosa s'apropen a aquest període històric d'enormes transformacions socials, polítiques i culturals que, en el context dels processos revolucionaris dels segles XVIII i XIX, va comportar la superació de l'antic règim i la implantació dels ideals del pensament il·lustrat.

A «Notes entorn de la Guerra i la Revolució», se centren en el que es coneix com la Guerra de la Independència Espanyola, la guerra del Francès, proposant un recorregut per aquesta època a partir de cinc referències geogràfiques – Trafalgar, Madrid, Girona, Cadis i Vitòria – on, entre el 1805 i el 1814, van tenir lloc algunes de les campanyes militars, revoltes i alçaments populars clau per a la consecució del nou ordre polític. Si el terme «promptuari» fa referència a un tractat breu, en aquest treball Bleda y Rosa plantegen el seu propi compendi a través d'un meticolós exercici d'articulació d'imatges i textos. La seva manera de reunir i vincular dades, relats i empremtes del passat evidencia el caràcter fragmentari de la història com a narració necessàriament plural, alhora que, gràcies als desplaçaments i desajustos que operen les seves fotografies, es possibilita l'activació de noves narratives, nous paràmetres de comprensió.

A «El Continent i el Vent» tracten dos moments fonamentals. El primer concerneix la fase de la colonització que va tenir lloc a Amèrica a partir del segle XVI, i gira entorn d'alguns emplaçaments geogràfics vinculats amb la conquesta, l'explotació de recursos o les persecucions religioses, mentre que les referències textuais corresponen a autors implicats en la dominació, l'espoli i l'evangelització. El segon període inclou l'etapa de les primeres expedicions científiques que van contribuir a difondre el pensament il·lustrat i els processos revolucionaris que van conduir a la independència de diversos països. En aquest cas, les fotografies ens acosten als territoris actuals d'on van partir aquells científics, les col·leccions que van confeccionar, les cases on es van tramir els primers plans de revolució o els escenaris de enfrontaments militars, mentre que les veus que travessen aquestes imatges es corresponen amb els relats, en molts casos epistolars, d'aquells que van viure – amb diferents graus d'implicació i distància – els processos revolucionaris.

KBr Fundació MAPFRE

Av. del Litoral, 30
08005 Barcelona
Tel. (+34) 932 723 180
infokbr@fundacionmapfre.org

Dates

Del 26 de maig
al 4 de setembre del 2022

Comissariat

Marta Dahó

Horari

De dimarts a diumenge
(i festius): 11–20 h
Últim accés: 19.30 h

Les sales es desallotgen
10 minuts abans del tancament

Entrades

General: 5 €
Reduïda: 3 €
Gratuïta: dimarts (excepte festius)
Grups: 3 € / pax.

Servei d'audioguia

Disponible en català,
castellà i anglès

Visita comentada (servei de mediació)

Dimecres i dijous: 17–20 h
Divendres i dissabtes:
12–14 h, 17–20 h
Diumenges i festius: 12–14 h
(Excepte agost. Informació
a recepció)

Llibreria

Libreria KBr by Juan Naranjo
Tel. (+34) 933 568 021
libreria@juannaranjo.eu

f fundacionmapfrecultura
@ kbrfmappfre
@KBrfmappfre

Explica'ns què t'ha semblat
l'exposició: #KBrBledayRosa

[exposiciones.fundacionmapfre.
org/KBrBledayRosaCat](https://www.exposiciones.fundacionmapfre.org/KBrBledayRosaCat)

Portada: Bleda y Rosa. *Mercado*. Puerta del mercado de Mileto.

Museo de Pérgamo, Berlín, 2021. Serie *Tipologías*

Per a totes les imatges: © Bleda y Rosa, VEGAP, Barcelona, 2022

KBr

Fundación **MAPFRE**